

V2001-122 19.12.2001

Per Aarskog AS og Nille AS med flere - konkurranseloven § 3-9 - dispensasjon fra § 3-1 annet ledd

Sammendrag:

Per Aarskog AS er gitt dispensasjon fra forbudet mot prissamarbeid i konkurranseloven for å fastsette Nille-butikkens utsalgspriser. Dispensasjonen gjelder fastsettelse av priser både i butikker som helt eller delvis eies av Nille AS og i butikker Per Aarskog AS har eksklusive forhandleravtaler med.

Det vises til Deres brev av 20. november 2001, der De på vegne av Per Aarskog AS og Nille AS søker om dispensasjon fra konkurranseloven (krll.) § 3-1.

Konkurransetilsynet legger til grunn at dispensasjonssøknaden gjelder Per Aarskog AS og alle Nillebutikkene, både de som eies helt eller delvis av Nille AS og de som Per Aarskog AS har eksklusive forhandleravtaler med.

Nillebutikkene

Nille er en butikkjede med til sammen 190 utsalgsteder over hele landet. 146 av butikkene er heleide av Nille AS, og i 3 andre er Nille AS majoritetsaksjonær. Videre er 15 butikker heleide datterselskaper av Nille AS, mens de siste 26 er selvstendige butikker som har eksklusive forhandleravtaler med Per Aarskog AS. Nillebutikkene forplikter seg til i utgangspunktet å benytte Per Aarskog AS som eneleverandør, markedsføre butikken under navnet Nille, delta i felles markedsføring og holde en felles pris- og tilbudsprofil.

Per Aarskog AS

Per Aarskog AS er importør og grossist av de varene Nillebutikkene fører. Aksjonærene i selskapet er de samme som i Nille AS.

Konkurranseloven

Konkurranseloven § 3-1

Ifølge krll. § 3-1 første ledd er det forbudt for to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, å fastsette eller søke å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt. Tilsvarende er det ifølge krll. § 3-1 annet ledd forbudt for én eller flere leverandører å fastsette eller søke å påvirke priser, rabatter eller avanser for avtakernes salg av varer eller tjenester.

At Per Aarskog AS fastsetter sine avtakeres utsalgspriser er derfor i strid med forbudet i krrl. § 3-1 annet ledd.

Konkurranseloven § 3-6

Ifølge krrl. § 3-6 er imidlertid ikke forbudet i § 3-1 til hinder for samarbeid eller regu-leringer mellom eier og selskap hvor eieren har mer enn 50 prosent av stemmeberettigede aksjer, andeler eller tilsvarende eierparter. Dette unntaket gjelder også samarbeid og reguleringer mellom selskap i samme konsern.

Per Aarskog AS' fastsettelse av utsalgsprisene i de 164 butikkene som helt eller delvis eies av Nille AS, faller likevel ikke inn under unntaket i krrl. § 3-6. For det første har ikke Per Aarskog AS mer enn 50 prosent av stemmeberettigede aksjer i Nille AS, og for det andre tilhører ikke Per Aarskog AS og Nille AS samme konsern. Likevel er det bare en formalitet som hindrer unntak etter § 3-6, siden aksjonærene i de to selskapene er de samme.

Konkurranseloven § 3-9

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i krrl. § 3-9 dispensere fra forbudene i konkurranseloven dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

For å vurdere om det er grunnlag for å gi dispensasjon etter krrl. § 3-9 må det relevante markedet avgrenses.

Det relevante markedet

Avgrensningen av det relevante markedet skjer ut fra en vurdering av kjøpernes muligheter til å velge alternative leverandører eller produkter. Generelt vil en kjøper velge leverandør på bakgrunn av egenskaper ved produktene og leverandørens beliggenhet. Derfor har det relevante markedet både en produktmessig og en geografisk dimensjon. Et relevant marked må være av en produktmessig og geografisk størrelse som gjør det mulig å utøve betydelig markedsmakt hvis markedet monopoliseres.

Det relevante produktmarkedet

Utgangspunktet for avgrensningen av det relevante produktmarkedet er i hvilken grad etterspørrene, til dekning av et bestemt behov, anser varer eller tjenester som substituerbare. Jo bedre substitutt en vare eller tjeneste er til det produktet eller tjenesten vi ser på, jo større sannsynlighet er det for at varen eller tjenesten inkluderes i det relevante produktmarkedet. Substituerbarheten kan måles ved

krysspriselasiteter som angir i hvilken grad en konsument, for sin behovstilfredsstillelse, vil gå over til å etterspørre andre produkter dersom prisen på et produkt øker. Dette vil særlig avhenge av produktenes egenskaper, bruksområder og priser.

Produktene som i denne saken danner utgangspunkt for avgrensningen av det relevante markedet er de varene Nillebutikkene omsetter. Ifølge dispensasjonssøknaden omsetter butikkene gaveartikler, glass, kjøkkenartikler, husgeråd, leketøy, kosmetikk, holdbare næringsmidler, husholdningsartikler med mer.

Mange av ovennevnte produkter er i liten grad substituerbare, og produktene utgjør derfor flere relevante produktmarkeder. De konkurransemessige vurderingene av hvert enkelt produktmarked blir imidlertid tilnærmet like. Konkurransetilsynet finner det derfor hensiktsmessig å vurdere alle produktene med tilhørende produktmarkeder under ett. Med bakgrunn i dette inkluderes alle produktene Nillebutikkene omsetter i det samme relevante produktmarkedet.

Det relevante geografiske markedet

Det relevante geografiske markedet avgrenses med utgangspunkt i kjøpernes substitusjonsmuligheter. Normalt er transportkostnader den faktoren som har størst betydning for avgrensningen av det relevante geografiske markedet. Jo høyere transportkostnadene er i forhold til produktprisen, desto mindre er vanligvis det relevante geografiske markedet.

Varene Nillebutikkene omsetter er i stor grad lavprisprodukter. Relativt til prisen på produktene, er derfor transportkostnadene høye. Etterspørselen etter varene anses følgelig å rette seg mot utsalgssteder i kort geografisk avstand fra der etterspøreren oppholder seg, og det relevante geografiske markedet for Nillebutikkens produkter er dermed lite.

Konkurransemessig vurdering

De 190 Nillebutikkene er spredt utover hele landet, og med bakgrunn i ovenstående markedsavgrensning, legger Konkurransetilsynet til grunn at Nillebutikkene i liten grad opererer i de samme relevante geografiske markedene.

Innenfor det enkelte relevante geografiske markedet ser det ut til å være konkurranse mellom Nillebutikkene og andre aktører. Nillebutikkene møter konkurranse fra bensinstasjoner, dagligvarebutikker, jernvarehandlere, lekebutikker, parfymier osv., når disse er lokalisert i nærheten av en Nillebutikk. Flere av Nillebutikkene møter dessuten konkurranse fra Europris, Tier'n og Big AS, som har tilsvarende lavprisprofil og produktspekter som Nillebutikkene.

Per Aarskog AS' fastsettelse av Nillebutikkens utsalgspriser vurderes derfor å ha liten konkurransemessig betydning.

Vedtak

På denne bakgrunn og med hjemmel i krrl. § 3-9 første ledd bokstav c har Konkurransetilsynet fattet

følgende vedtak:

Per Aarskog AS gis dispensasjon fra krrl. § 3-1 annet ledd til å fastsette Nille-butikkens utsalgspriser. Dispensasjonen gjelder fastsettelse av priser både i butikker som helt eller delvis eies av Nille AS og i butikker Per Aarskog AS har eksklusive forhandleravtaler med.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder til 1. januar 2007.

Vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. Tilsynet viser for øvrig til vedlagte klageskjema.

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake tidligere, eventuelt stille vilkår for den, dersom forutsetningen for dispensasjonen ikke lenger er til stede, jf. krrl. § 3-9 annet og tredje ledd.

Dersom det er behov for dispensasjon utover utløpsdatoen, bes De søke i god tid før dispensasjonen utløper.

[til toppen](#)